

ĐẤT THÁI BÌNH - NGƯỜI THÁI BÌNH

Cầm hoàn lưỡng độ

Sử cũ ghi, năm Quý Tỵ (1773), Tiến sĩ Lê Trọng Thứ (1694 - 1782), quê làng Phú Hiếu, huyện Diên Hà, trấn Sơn Nam (nay là thôn Đông Phú, xã Độc Lập, huyện Hưng Hà) làm quan triều Lê - Trịnh vừa tròn tám mươi tuổi, ông dâng sớ về trí sĩ lần thứ hai nhưng chúa Trịnh Sâm quyết không đồng ý. Nếu như năm bốn mươi tuổi, ông dâng sớ, Trịnh Doanh không cho, thì thời điểm "nước sôi, lửa bỏng" đối với nhà Trịnh này, Trịnh Sâm càng không đồng ý bởi Trịnh Sâm ý thức được rằng, nếu để Lê Trọng Thứ về "nghỉ hưu" tức là triều đình Lê - Trịnh mất đi một "đại thụ, bóng cả".

Tiến sĩ Lê Trọng Thứ sinh vào giờ Thìn, ngày 13 tháng Giêng, năm Giáp Tuất (1694), mất ngày 26 tháng Giêng năm Nhâm Dần, niên hiệu Cảnh Hưng thứ 43 (1782). Lê Trọng Thứ lúc nhỏ tên là Lê Phú Thứ, hay Lê Quý Thứ, hiệu Trúc Am Lê Văn Chính tiên sinh, tên Thụy vua ban là Lê Trung Hiến. Lê Trọng Thứ đỗ Tiến sĩ năm Giáp Thìn (1724), niên hiệu Bảo Thái thứ 5 đời Lê Ý Tông. Theo Gia phả của dòng họ Lê làng Đông Phú để lại thì tổ tiên dòng họ Lê Quý của Lê Trọng Thứ vốn là họ Lý thời Lê Dụ Tông ở huyện Đông Ngạc, trấn Kinh Bắc (nay là làng Đình Bảng, thị xã Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh). Gia phả có ghi rằng: "Một gia đình họ Lý thời đó, gặp nạn chu diệt, còn sống sót một con trai 6 tuổi, được một Phụ công đem trốn thoát, chạy đến Vị Xuyên, trấn Sơn Nam (nay là huyện Thái Thụy), sau đến ngụ cư ở làng Phú Hiếu, huyện Diên Hà (nay là thôn Đông Phú, xã Độc Lập, huyện Hưng Hà) và được gia đình cụ Dương (tên hiệu Trúc Tính) hiếm con, người họ Lê, chuyên cần làm ruộng nhận làm con nuôi. Người con trai nhỏ 6 tuổi dòng họ Lý đổi thành họ Lê.

Từ đường dòng họ Lê Quý thờ Tiến sĩ Lê Trọng Thứ (xã Độc Lập, huyện Hưng Hà).

Theo các tài liệu khảo cứu, thuở hàn vi, Lê Trọng Thứ tìm đến nhà quan nghệ Hoàng Công Trí, người làng Thổ Hoàng, xã Thổ Hoàng, huyện An Thi, tỉnh Hưng Yên để xin được làm "lao công" nuôi thân. Quan nghệ Hoàng Công Trí sinh năm Tân Tỵ (1641), đỗ Tiến sĩ năm Canh Tuất (1670), niên hiệu Cảnh Trị năm thứ 8, đời vua Lê Huyền Tông chức Công bộ Thượng thư, tước Thi Khánh bá. Truyền ngôn rằng, quan nghệ nói với Lê Trọng Thứ: "Hôm nay, ta có việc phải đi chơi xa, ta giao toàn bộ nhà cửa, sách vở cho nhà người. Nhà người có trách nhiệm trông nom giữ gìn giúp ta". Quan nghệ nói xong liền đi doanh quanh một lúc rồi về. Nhìn vào thư phòng thấy Lê Trọng Thứ đang ngồi

quan nghệ ra xem trộm. Có lần, Thứ còn xem sách của học trò và thử chấm bài, cho điểm học trò. Thấy sự lạ, quan nghệ khâm nhi. Một hôm, quan nghệ nói với Lê Trọng Thứ: "Hôm nay, ta có việc phải đi chơi xa, ta giao toàn bộ nhà cửa, sách vở cho nhà người. Nhà người có trách nhiệm trông nom giữ gìn giúp ta". Quan nghệ nói xong liền đi doanh quanh một lúc rồi về. Nhìn vào thư phòng thấy Lê Trọng Thứ đang ngồi

tứ thế chững chạc, vẻ mặt điềm tĩnh như một ông thầy thực thụ. Quan nghệ không khỏi ngạc nhiên, bước vào, Lê Trọng Thứ giắt mình, cúi đầu "nhận tội" vô lễ với quan nghệ. Quan nghệ vỗ cùng cảm kích nhưng bề ngoài vẫn tỏ vẻ nghiêm khắc, hằng giọng: Được lắm, ta cho người làm... học trò. Rồi quan nghệ đỡ Thứ dậy và nhận làm học trò từ ngày đó. Day Lê Trọng Thứ được thời gian, nhận thấy mình không còn đủ vốn văn chương và cũng lấy làm

tiếc rằng mình không còn có con gái nào để gả cho người học trò để hiểu nghĩa, giới thiệu như Lê Trọng Thứ, Quan nghệ nghĩ ra một cách là viết một lá thư phong lại cẩn thận rồi giao cho Lê Trọng Thứ mang lên kinh đô tìm đưa cho con rể mình là Tiến sĩ Trương Minh Lượng, chức Hoàng tin Đại phu, Tước Công bộ Tả Thị lang Hoàng Công Hầu... trong triều đình nhà Lê. Nhận được thư và biết ý định của bố vợ, Tiến sĩ Trương Minh Lượng ban

với vợ là bà Hoàng Thị Huệ cho Lê Trọng Thứ ở lại kinh đô ăn học. Khóa thi năm Giáp Thìn (1724), niên hiệu Bảo Thái thứ 5 đời vua Lê Ý Tông, Lê Trọng Thứ đỗ Tiến sĩ. Tiến sĩ Trương Minh Lượng nhận thấy tiến độ của Lê Trọng Thứ đã quyết định gả con gái của mình là Trương Thị Ich cho Lê Trọng Thứ. Kết trái ngọt giữa mối tình vốn xưa nay là điều kiêng kỵ "con thầy, vợ bạn" giữa Lê Trọng Thứ và Trương Thị Ich là "mầm non" sinh hạ vào ngày 5 tháng 7 năm Bình Ngô (1726), bà Trương Thị Ich sinh con trai đầu lòng đặt tên là Lê Quý Đôn mà sau này là ngôi sao sáng trên bầu trời văn hiến Nam Việt. Miệt mài chốn quan trường 50 năm cung tạn tuy phục vụ triều chính, Lê Trọng Thứ một mối tấu trình lên chúa Trịnh Sâm xin được về quê trí sĩ. Không chỉ dâng sớ tấu, Lê Trọng Thứ còn "rập đầu" kêu với chúa Trịnh rằng ông đã tận tâm phò ba đời chúa, cạn huyết tắn hơn 50 năm phụng sự triều chính, nay thân đã già, sức đã kiệt, sử thân Lê Trọng Thứ xin được nghỉ ngơi. Không còn cách nào khác, Trịnh Sâm đành phê chuẩn sớ của ông cho ông được về quê trí sĩ. Phải quyết định cho "Đại lão" Lê Trọng Thứ về quê nghỉ ngơi tuổi già, cả "chúa - tôi" đều ngậm ngùi. Trịnh Sâm sai người lấy bút, mài mực rồi tự tay viết tấu Lê Trọng Thứ bốn chữ: "Đắc huê hảo âm", nghĩa là: "Đây là ân huệ đặc biệt, tiếng tăm tốt đẹp". Cao hứng, Trịnh Sâm viết luôn đôi câu đối tặng Trúc Am tiên sinh: "Xuân mị bát tuần thiên hạ lão", "Cầm hoàn lưỡng độ thế gian tiên". Tam dịch là: Ông già thiên hạ tám chục xuân vui. Vị tiên thế gian hai lần trí sĩ mặc áo gấm về quê. Triều đình Lê - Trịnh, đặc biệt chúa Trịnh ba đời trọng dụng và đối xử đầy đặn, nhậy cả ân tình với Lê Trọng Thứ, bậc lão quan hiếm hoi trong triều đủ để thấy tầm quan trọng của ông với nhân thế. Đức hạnh và tài năng của ông với nhà Trịnh là một đóng góp vô cùng to lớn. Bịn rịn giấy

phút chia tay, các quan lại triều đình Lê - Trịnh đều gạt nước mắt. Thấm thoát trải 50 năm cung phụng triều chính, nhớ ngày đầu Lê Trọng Thứ bước chân vào chốn quan trường với chức vụ Cấp sự trung bộ hộ, tuy nhỏ nhưng lối sống thanh đạm và cương trực, Lê Trọng Thứ không được lòng bề trên và luôn bị ganh ghét. Ông ở trong triều không lâu thì bị đổi ra làm quan ngự sử ở Hải Dương. Sau khi lui khỏi chốn quan trường, Lê Trọng Thứ vẫn ngày đêm trầm tư không yên phận "kê bề tôi" với thời vận đất nước. Đầu năm Tân Hợi (1731), sau bao đêm trầm tư nghĩ suy, ông dâng lên chúa Trịnh Giang tờ khai diếu trấn 6 điểm về công việc triều chính của đất nước với tình cảm và trách nhiệm cao nhất, chỉ với mong muốn chúa dẹp bớt những thú ăn chơi xa xỉ và đặc biệt cảnh tỉnh với bọn xu nịnh để trọng dụng những bậc hiền tài... Trong lúc triều chính ngã nghiêng, bọn nịnh thần xúc xiểm thì việc dâng sớ là chuyện hiếm người đến tính mạng không chỉ của riêng bản thân mà đối khi liên lụy cả gia đình, dòng tộc. Nhưng Lê Trọng Thứ với cốt cách kiên trung, ngay thẳng và tiết tháo, ông đã không nản lòng né tránh. Điều tâm nguyện với giang sơn, đất nước của ông không được chúa Trịnh Giang đếm xỉa đến. Trịnh Giang nhu nhược, nhận khải tấu của Lê Trọng Thứ mà không mảy may cảm xúc, lạnh lùng bút phê: "Đàng khải thì được nhưng cảm không được nhắc đến công việc của người trên". Chúa Trịnh Giang cũng không thể hiểu rằng, với cốt cách trung thực Lê Trọng Thứ không nản lòng, tâm huyết của ông với đất nước không hề thay đổi. Ông lại tiếp tục dâng tờ khải khác khuyên can chúa nên lắng nghe lời tấu của kẻ dưới. Thuở ấy, chốn quan trường khắc nghiệt, mọi "lời ăn, tiếng nói" đều phải "trông trước, nhìn sau", kúm nùm vì sự tai họa tử... miệng. Lê Trọng Thứ không sợ, ông khuyên chúa nên mở rộng đường cho ngôn luận, để dân được nói, nghe dân nói thì mới thu hút hiền tài và

ngõ hầu giải quyết được tình trạng suy thoái trầm trọng đến mức hiểm nghèo của đất nước. Đó mới là giải pháp tháo gỡ khó khăn cho quan triều Lê - Trịnh. Những lời tấu tha thiết ấy chẳng đem lại cho Lê Trọng Thứ chút gì may mắn mà ngược lại, ông đã "nhận đủ" những gì bọn xiểm nịnh mong đợi. Ngay lập tức, Lê Trọng Thứ bị tước hết áo mũ và bị... đày về quê. Sử cũ ghi: Năm Kỷ Mùi 1739, chúa Trịnh Giang ốm liệt, triều chúa hỗn độn, quan quân, đại thần bàn mưu đưa Trịnh Doanh lên ngôi chúa và thi hành một số biện pháp để dẹp bớt sự lộng hành của các thái giám. Trịnh Doanh hằng hải quan tâm đến chính sự và tìm cách minh oan cho những quan thần bị bãi chức, trong đó có Lê Trọng Thứ. Đầu năm Canh Thân 1740, Lê Trọng Thứ được triệu về kinh và được bổ nhiệm chức Thiêm đô ngự sử, nhập thị bồi tụng, tả chính ngôn và được phong tước bá, không lâu sau đó được phong chức Đông Các hiệu thụ. Trong một lần dâng sớ, Lê Trọng Thứ vô tình làm phật ý tham tụng Trần Cảnh, người này không từ thủ đoạn tâu lên chúa Trịnh Doanh bãi chức Lê Trọng Thứ, đày ông ra giữ chức giám sát miền Đông, nơi đương thời là một điểm nóng. Không lâu sau, thân mẫu của Lê Trọng Thứ qua đời, ông cáo quan về quê chịu tang mẹ. Mãn tang, ông được gọi quay trở lại triều chúa giữ chức Giám sát ngự sử đài. Chuyện kể rằng: Có lần, một toán kiều binh nổi loạn chôn đống thuốc nổ đốt phá nhà riêng tham tụng Nguyễn Quý Cảnh. Tin vào tới phủ chúa, Trịnh Doanh lúng túng, đăm quan quan hỗn độn, đùn đẩy nhau, Lê Trọng Thứ xuất hiện đúng lúc, ông xin lãnh trọng trách một mình đương đầu giải tán kiều binh. Với đức hạnh thanh cao, thái độ mềm mỏng, đăm chiêu nghe ra mà nể sợ đã tự động giải tán. Chiến công đó đưa ông đến vinh quang mới và được chúa Trịnh ban thưởng cho hai mươi lạng bạc và một tấm lụa.

QUANG VIỆN

Doanh nghiệp thiếu nguyên phụ liệu

Hiện nay, nguyên phụ liệu phục vụ sản xuất của các doanh nghiệp (DN) trên địa bàn tỉnh phụ thuộc khá lớn vào thị trường nước ngoài, nhất là thị trường Trung Quốc. Vì vậy, khi dịch Covid-19 bùng phát ở Trung Quốc, nhiều DN không có nguyên phụ liệu để sản xuất. Chi nhánh Công ty TNHH Sao Vàng hiện có khoảng 7.000 lao động chuyên sản xuất trong lĩnh vực da giày. Hiện tại, nguồn nguyên phụ liệu của Công ty phụ thuộc 100% vào thị trường Trung Quốc, do đó kế hoạch xuất khẩu hàng triệu đôi giày sang thị trường châu Âu của Công ty đang gặp rất nhiều khó khăn. Ông Vũ Tiến Vương, Phó Trưởng Chi nhánh Công ty cho biết: Do ảnh hưởng của dịch Covid-19 nên một số nguyên phụ liệu sản xuất giày mẫu thiếu hụt, vì vậy việc tạo mẫu sản phẩm và chất lượng sản phẩm để xuất hàng ra nước ngoài gặp nhiều khó khăn. Thực tế vẫn còn hàng trăm chuyên gia, người lao động ở nước ngoài vẫn chưa trở lại làm việc khiến nhiều DN trên địa bàn huyện Quỳnh Phụ thiếu chuyên gia vận hành sản xuất; trong khi đó, dịch Covid-19 vẫn diễn biến phức tạp khiến việc cung cấp nguyên phụ liệu và thị trường xuất khẩu của DN gặp nhiều khó khăn. Hiện tại, dịch Covid-19 đang bùng phát mạnh tại Hàn Quốc và một số nước

Bảo đảm sản xuất, kinh doanh trước ảnh hưởng của dịch Covid-19

Dịch Covid-19 diễn biến phức tạp đã gây nhiều khó khăn cho hoạt động sản xuất, kinh doanh của các doanh nghiệp trên địa bàn tỉnh. Bảo đảm sản xuất, kinh doanh là nhiệm vụ được các doanh nghiệp đẩy mạnh song song với công tác phòng, chống dịch.

Lãnh đạo huyện Quỳnh Phụ kiểm tra, chỉ đạo công tác phòng, chống dịch Covid-19 tại Chi nhánh Công ty TNHH Sao Vàng và động viên công nhân lao động yên tâm sản xuất.

cũng gây khó khăn cho các DN, trong đó có nhiều DN dệt may. Công ty TNHH Thanh Hương, xã Vũ Hòa (Kiến Xương) chuyên sản xuất các sản phẩm may mặc xuất khẩu. Bình quân mỗi tháng Công ty xuất khẩu khoảng 30.000 sản phẩm sang thị trường Hàn Quốc. Năm 2019, Công ty đạt doanh thu trên 42 tỷ đồng, mục tiêu phấn đấu của Công ty trong năm 2020 là trên 50 tỷ đồng. Tuy nhiên, từ đầu năm đến nay, do ảnh hưởng của dịch Covid-19, sản xuất của Công ty gặp rất nhiều khó khăn, nguyên nhân chính là do không nhập khẩu được nguyên phụ liệu phục vụ sản xuất. Sản xuất giảm sút nghiêm trọng, doanh thu giảm tới 40% so với cùng kỳ. Nếu dịch Covid-19 không sớm được kiểm soát thì nguy cơ gần 400 lao động của Công ty phải nghỉ việc.

Cùng với lĩnh vực may mặc, da giày, các lĩnh vực khác như xuất khẩu gạo, lắp ráp linh kiện... cũng gặp nhiều khó khăn bởi dịch bệnh.

Cùng chung tay tháo gỡ khó khăn

Trước ảnh hưởng của dịch Covid-19, nhiều DN đã tìm giải pháp tạm thời nhập nguyên phụ liệu từ các nước khác để thay thế. Ông Vũ Tiến Vương, Phó Trưởng Chi nhánh Công ty TNHH Sao Vàng cho biết: Biện pháp trước mắt được DN tính đến là tìm cách nhập nguyên phụ liệu và xuất khẩu ở thị trường khác thay thế. Tuy nhiên, giải pháp này khá khó khăn bởi liên quan đến công tác vận chuyển, giá thành nguyên phụ liệu thay thế. Vì vậy, DN mong muốn các bộ, ngành và tỉnh, huyện có giải pháp bảo đảm lưu thông hàng hóa giữa Việt Nam và Trung Quốc cũng như một số nước. Nhằm tháo gỡ khó khăn cho các DN trong thời điểm có dịch bệnh, UBND tỉnh đã có công văn chỉ đạo tập trung tháo gỡ

hỗ trợ DN. Theo đó, các sở, ngành, cơ quan, đơn vị, các huyện, thành phố thường xuyên cập nhật diễn biến tình hình dịch và các biện pháp phòng ngừa để nhân dân, DN và người lao động yên tâm sản xuất, kinh doanh; hỗ trợ doanh nghiệp tìm kiếm nguồn cung nguyên phụ liệu và thị trường tiêu thụ sản phẩm... Theo ông Phạm Hồng Thái, Phó Chủ tịch UBND huyện Quỳnh Phụ, mặc dù dịch Covid-19 ảnh hưởng đến hoạt động sản xuất, kinh doanh của các DN trên địa bàn huyện nhưng việc tuân thủ các quy định về phòng, chống dịch vẫn phải được thực hiện nghiêm ngặt. Đối với các DN, cơ sở sản xuất trên địa bàn huyện có chuyên gia, người lao động từ vùng có dịch trở về phải tuân thủ các quy định về phòng, chống dịch. Ban Chỉ đạo phòng, chống dịch Covid-19 của huyện chỉ đạo các xã, thị trấn duy trì việc cách ly người có nguy cơ lây nhiễm bảo đảm đủ 14 ngày; sau khi khám lại, người cách ly không có các dấu hiệu sốt, ho, khó thở sẽ trở lại làm việc. Đồng thời, huyện cũng đẩy mạnh tuyên truyền, tập huấn người lao động các biện pháp phòng, chống dịch; phối hợp với các DN kiểm tra, theo dõi sức khỏe của người lao động, phát hiện và cách ly ngay những trường hợp nghi nhiễm, chung tay cùng DN ổn định sản xuất.

PHÒNG CHỐNG DỊCH BỆNH COVID-19 TẠI NƠI LÀM VIỆC

Người sử dụng lao động có trách nhiệm thực hiện

- Bổ trí chỗ rửa tay bằng nước sạch với xà phòng hoặc cung cấp các sản phẩm vệ sinh tay có chứa ít nhất 60% cồn
- Vệ sinh sạch sẽ, thường xuyên lau nền nhà và khu vực tiếp xúc các đồ vật tại nơi làm việc bằng xà phòng và các dung dịch khử khuẩn thông thường khác
- Đảm bảo thông gió tốt, tăng cường thông gió tự nhiên tại nơi làm việc
- Có quy định và hướng dẫn người lao động cách tự bảo vệ, thực hiện đầy đủ các khuyến cáo của Bộ Y tế khi có các biểu hiện mắc bệnh hoặc tiếp xúc với người nghi mắc bệnh
- Có cơ chế cho phép người lao động làm việc tại nhà hoặc bố trí ca làm việc linh động đối với những trường hợp nghi mắc bệnh
- Các cơ sở lao động có bộ phận tiếp xúc với nhiều người (tiếp xúc, hàng không, hội quán...) cần cung cấp và hướng dẫn sử dụng khẩu trang đúng cách cho người lao động; cần nhắc lắp đặt hệ thống kính ngăn
- Khi có trường hợp nghi ngờ mắc bệnh (sốt, ho, khó thở...):
  - Thực hiện cách ly ngay
  - Thông báo đến đường dây nóng
  - 1900 3228
  - 1900 9095

NGUYỄN CƯỜNG